

Opheffingsfeest/Reünie POPA 3 juni 1989

POPA. Het einde!

POPA is een plaatsje in China, maar dat zal velen van ons onbekend zijn. De vier letters staan ook voor Parttime Opleiding Personeelwerk Amsterdam. En dat klinkt een aantal van onze lezers en lezeressen bekend in de oren. Maar dat is nog geen reden om er over te schrijven. Die reden ligt wel in de opheffing van deze unieke - want uitgesproken linkse - opleiding en in het feit dat deze op zichzelf treurige gebeurtenis op een waardige en vooral spektakulaire manier de geschiedenis zal ingaan.

De POPA is in de tweede helft van de zestiger jaren opgericht via een initiatief van het management van Hoogovens, Fokker en De Bijenkorf. De opleiding moet voorzien in de 'urgente behoefte' aan aanvullende scholing van reeds in het sociaal beleid werkzame functionarissen. In die periode maakt dit beleid, met name bij grote ondernemingen, een heroriëntatie door. De beheersing van de arbeidskracht dient een agogies jasje te krijgen. Reorganisaties en andere veranderingen in de arbeidsorganisaties vereisen een deskundige begeleiding en vooral de weerstanden daartegen dienen soepel opgeruimd te worden. Aansluiting wordt gezocht bij een al bestaande Sociale Akademie in Amsterdam.

Machtsverhoudingen

In de eerste helft van de zeventigerjaren wordt de agogiese opdracht geleidelijk aan op een maatschappij-kritiese manier in het onderwijsprogramma uitgewerkt. Het sociaal beleid wordt niet opgevat als een zelfstandige grootheid,

maar als een onderdeel van de tegenstrijdig samengestelde arbeidsverhoudingen. Arbeidsverhoudingen die maatschappelijke machtsverhoudingen uitdrukken, waarin naast personeelsfunctionarissen (namens het management) ook ondernemingsraden en vakbonden opereren.

Deze ontwikkeling in het onderwijs wordt sterk beïnvloed door de tegenstrijdige ervaringen van de student-personeelwerk(st)ers. Bijvoorbeeld in 1973 tijdens de staking bij Hoogovens, "geen procenten, maar centen". In de uitoefening van hun agogiese functie stuiten zij steeds meer op de grenzen van de door het management bepaalde veranderingsrichting. In hun kontakten met het personeel voelen zij zich sterk verwant met de actieve vakbondsleden. Mede als resultaat van dit proces krijgen zij van het management de opdracht in hun werk een strikte scheiding aan te brengen tussen het personeelwerk en het vakbondswerk. Aan dat laatste zijn ze namelijk steeds aktiever gaan deelnemen. Deze opdracht blijkt onuitvoerbaar, twee petten kunnen de meesten niet dragen. Enige jaren na de staking verklaart het management van Hoogovens de POPA tot verboden gebied.

Tweede-kans-onderwijs

Dat leidt er onder andere toe dat OR-leden en vakbondsleden, niet alleen bij Hoogovens, op eigen initiatief voor het onderwijs aan de POPA kiezen. Van Ford-Amsterdam, havenbedrijven, Stork, Akzo, Ahold, openbare diensten, ziekenhuizen, enzovoort. Later worden zij gevolgd door vakbondsbestuurders, vormingswerk(st)ers van de scholingscentra van de FNV, vrijgestelden van de Jongerenbeweging en beleidsmedewerk(st)ers van FNV-bonden. Door gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheid van een zelf georganiseerd toelatingsexamen is via de formele weg de opleiding toegankelijk gemaakt. Zo maakt de POPA praktijk van het tweede-kans-onderwijs. Voor een heterogeen samengesteld gezelschap, want ook personeelwerk(st)ers blijven komen. Eind zeventigerjaren wordt de anti-kapitalistische inhoud van het onderwijs verrijkt met de invloeden vanuit de

vrouwenbeweging. Het aantal vrouwelijke studenten neemt toe. De vrouwen zijn afkomstig uit de hiervoor genoemde groepen, vrouwenvakbondsgroepen, centra voor 'vrouw en werk', blijfvan-mijn-lijf-huizen, enzovoort. Later worden zij gevolgd door een kleine groep migranten. Het democraties gefundeerd onderwijs evolueert op basis van de praktijken van de studenten en hun ervaringen daarin. In de inhoud komt de analyse van de klassen-, sexen- en raciale verhoudingen en de strijd voor een socialisties perspectief centraal te staan.

Op deze inhoud en het tweede-kans-onderwijs wordt de aanval geopend. De verdediging houdt lang stand. Te midden van de herstruktureringen van het hoger beroepsonderwijs vormen 'het bedrijfsleven', de onderwijsinspekteur, de direktie en het bestuur van de sociale academie een front. Bemiddeling van de ABOP, bezettingsakties, protesten van oud-studenten, kursusgeld-boycot en andere aktievormen zijn hiertegen niet opgewassen. Eind mei heeft het laatste eindexamen plaats.

Hans Boot

POPA-studenten demonstreren tegen onderwijsbezuinigingen in 1979